

І. М. Коваль-Фучило

ТРЕТІЙ МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС ФОЛЬКЛОРИСТІВ У МОСКВІ

Міжнародні зустрічі дослідників народної культури мають вагоме значення для розвитку вітчизняних наукових галузей. Такі зібрання вможливають нові знайомства, діалог щодо професійних наукових видань, порівняння власного науково-методологічного інструментарію з іншими. Цьогорічний Третій всеросійський конгрес фольклористів, який відбувся 3–7 лютого в Москві (відкриття і концерт традиційної музики) і в містечку Вороново, що неподалік від Москви (засідання секцій), організований Державним республіканським центром російського фольклору при Міністерстві культури Російської Федерації, став третьою такою зустріччю вчених (попередні конгреси відбулися у 2006 і 2010 рр.), зібравши етнологів, філологів, антропологів, мистецтвознавців, етномузикологів, етнохореографів та інших дослідників традиційної культури в спільний значний науковий форум. До діалогу про усну народну традиційну культуру запросили фахівців з Російської Федерації, Сербії, Болгарії, Польщі, України, Нідерландів, Ізраїлю, Франції, Литви, Канади, Естонії, Китаю, Фінляндії, Угорщини. Загалом у роботі конгресу взяли участь близько 450 осіб.

Тематично доповіді учасників були згруповані в тридцять одну секцію. Їх умовно поділили на чотири основні напрями: власне фольклорні дослідження; історія фольклористики і проблеми архівування; фольклор та інші сфери народної культури; прикладні проблеми збереження і популяризації фольклорної спадщини.

Власне фольклорні дослідження зосереджувалися на проблемах вивчення локальних традицій (секції – «Локальні тра-

диції і культури: сучасні дослідження», «Вивчення механізмів формування локальних традицій і культур у XXI столітті»), на міжетнічних взаємовпливах і збереженні національної ідентичності (секції – «Традиційна культура в умовах міжетнічних контактів», «Творення етнокультурного простору в сучасному світі», «Фольклор і порубіжні / маргінальні форми мистецтва в просторі культурної взаємодії»), на особливостях фольклорних жанрів і функціональних рисах усної словесності (секції – «Мова фольклору», «Магічні практики», «Епічний спадок

Учасники Третього всеросійського конгресу фольклористів:
кандидат філологічних наук, завідувач відділу мистецтва та народної творчості
зарубіжних країн ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України Л. К. Вахніна;
член-кореспондент РАН, провідний науковий співробітник Інституту світової
літератури ім. О. М. Горького РАН А. Л. Топорков. Москва, 2014 р.

Росії», «Проблеми і перспективи вивчення казкової традиції», «Питання дослідження фольклорної неказкової прози», «Фольклор: спільне знання, спільне почуття, спільне місце»). Дві секції були присвячені сучасним формам побутування фольклору – круговим листам («Сучасний фольклор», круглі столи – «Кругові листи як жанр фольклору: трансмісія, тексти і практики», «Традиційні мотиви, образи, форми в сучасному контексті. Друге життя фольклору»). Музикознавці працювали в секціях «Музичний фольклор і етномузикологія: проблеми і перспективи», «Пісня як об'єкт міждисциплінарних досліджень», «Слово і музика в обрядовому фольклорі».

Історія фольклористики і проблеми та перспективи архівування усної словесності стали предметом досліджень секцій «Фольклорні архіви», «Історія науки» та «Музей як засіб популяризації традиційної культури».

Під час роботи Третього всеросійського конгресу фольклористів традиційно прозвучали доповіді фахівців із суміжних наук, а саме: лінгвістики, літературознавства, історії, соціології, релігієзнавства, мистецтвознавства. Цього року їхні виступи заслухали й обговорили на секціях «Фольклор і авторська творчість», «Народна віра: офіційна доктрина і народні тлумачення», «Фольклор та етнічна історія», «Поведінкові нормативи і народна етика», «Етнобіологія: традиції і сучасність», «Декоративно-ужиткове мистецтво і художні промисли в сучасному світі».

Програма Конгресу, разом з науковою проблематикою, охоплювала питання організаційно-практичної діяльності, спрямованої на збереження, трансляцію і розвиток традиційної художньої культури і фольклору у ХХ ст. У зв'язку із цим у роботі зібрання взяло участь чимало спеціалістів-практиків, методистів, майстрів, керівників ансамблів, художніх шкіл, студій. Вони працювали в секціях «Проблеми вивчення і засвоєння народної хореографічної культури»,

«Проблеми актуалізації фольклорної традиції», «Етнокультурна освіта: від дитячого садочка до інституту», «Балалайка: минуле і сучасне».

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України на Конгресі представляли доктор мистецтвознавства Л. Єфремова, кандидати філологічних наук Л. Вахніна та І. Коваль-Фучило. Окрім наукових доповідей, вони презентували нові видання Інституту. Так, Л. Вахніна, завідувач відділу мистецтва та народної творчості зарубіжних країн, ознайомила учасників зі спецвипусками журналу «Народна творчість та етнологія» («Етнологія США та Канади» і «Сербська фольклористика»), а також із двома виданнями, приуроченими до XV Міжнародного з'їзду славістів у Мінську 2013 року: «Сучасна фольклористика європейських країн» (К., 2012; гол. ред. Г. А. Скрипник, відп. ред. Л. К. Вахніна) і «Фольклор та мистецтво слов'ян у європейському контексті» (К., 2012; гол. ред. Г. А. Скрипник, відп. ред. Л. К. Вахніна). Старший науковий співробітник відділу фольклористики Л. Єфремова представила свій «Частотний каталог українського пісенного фольклору. В трьох частинах» (К. : Наукова думка, 2009. – Ч. 1. Опис.; 2010. – Ч. 2. Антологія-хрестоматія; 2012. – Ч. 3. Показчики), а також видання «Народні пісні Житомирщини» (з колекцій збирачів фольклору) (К. : Наукова думка, 2012; упоряд. та вступ. ст. Л. О. Єфремової). Науковий співробітник цього ж відділу І. Коваль-Фучило презентувала впорядкований нею збірник «Голосіння» (К., 2012; наук. ред. Л. В. Іваннікова). Серед презентацій російських фольклористів вирізнялися роботи, присвячені фольклору української діаспори на Алтаї та Воронежчині.

У програмі заходів Конгресу відбулися навчальні семінари, майстер-класи відомих діячів народного мистецтва, виступи самотніх фольклорних ансамблів і народних хорів, виставка творів декоративно-вжиткового мистецтва, ярмарки.